

C(z)iffra számárságok

VISSZHANG - LXV. évfolyam, 47. szám, 2021. november 26.

Lázár György az *Élet és Irodalom* 2021. november 12-i számában a „páratlan oldal”-on most is – mint oly sokszor már – történelmi kérdésben adta közre megfellebbezhetetlennek tűnő [véleményét](#).

A neves zongorista, Cziffra György személyével kapcsolatban kifogásolta az *origo.hu* oldalon 2021. november 3-án megjelenteket. (A szovjetek hadifogságba, Rákosiék kényszermunkára küldték, mégis a világ egyik legnagyobb művésze lett.) A lázári szövegben – mint már oly sokszor az *ÉS* hasábjain – ismét tévedések.

A GULAG és a GUPVI két külön „világ”. Az előbbin többnyire a politikai elítéltek töltötték a büntetésüket, míg az utóbbiban a hadifoglyok és annak minősített elhurcolt polgári személyek várták – természetesen munkát végezve – sorsuk jobbra fordulását. A GUPVI-ból át lehetett kerülni a GULAG-ra, ha az adott személyt a szovjet katonai törvényszék elítélte. (Nem kevés magyar hadifogolyból így lett GULAG-fogoly, és az utolsó még élők 1955-ben térhettek vissza Magyarországra.)

Cziffra György – ha jól tudom – 1942-ben került ki a keleti hadműveleti területre.

Átszökött/átment/hadifogolyként került (?) a szovjet oldalra. Hogy azután „tishti rangban, vörös csillagos sisakot viselve” tért volna vissza Magyarországra és belépett volna a „Demokratikus Magyar Hadsereg”-be – olyan nem is létezett –, azt nem tudom, de hogy a szövetséges nagyhatalmak és Magyarország között 1945. január 20-án Moszkvában aláírt fegyverszüneti egyezmény értelmében felállítandó nyolc, nehézfegyverzettel ellátott hadosztállyal létrehozandó magyar haderőnek nem az volt a neve, az biztos. A név: Magyar Honvédség. Vezérkarának főnöke pedig 1944. december 23-a és 1946. február 21-e között Vörös János vezérezredes, aki 1944. április 19-e és 1944. október 16-a között még vitéz nemes Vörös Jánosként a Honvéd Vezérkar főnöke volt. 1945. február 9-én kezdték el szervezni a 6. gyaloghadosztályt, amely 1945. április 27-én lépte át a magyar-osztrák (akkor még magyar-német) határt, és indult onnét vissza Magyarországra 1945. május 13-án. A másik hadosztály, az 1. gyaloghadosztály felállítása 1945. március 1-én kezdődött, annak a csapatai a fentebb már említett határt 1945. április 24-én lépték át, és ugyancsak 1945. május 13-án indultak vissza Magyarországra. Utóbbi hadosztály katonái a bujkáló Wehrmacht- és Waffen-SS-katonák felkutatásában vettek részt. Sapkájukon senki nem hordott vörös csillagot, felszerelésük, ruházatuk – finom szólva – eléggé vegyes volt. Hogy Cziffra György ezen alakulatok sorát erősítve küzdött volna a „német fasiszták ellen”, nem tudom, de fasiszták az akkori Olaszországban voltak. Az akkori Németországban pedig nemzetiszocialisták...

Hogy a Lázár György által vázolt „cziffrai előélet” után miért akarta elhagyni később Cziffra György Magyarországot, és miért nem írták javára a „vörös hónapokat” az őt Rákosi Mátyás Magyarországon munkatáborba küldők, nem tudom. Ahogy nem tudom azt sem, hogy tévedett-e az *origo.hu* oldal, de azt igen, hogy közreadott szövege alapján Lázár György igen.

Abban viszont egyetérthetünk: Cziffra György kiemelkedő zenei nagysága megkérdőjelezhetetlen, emléke többet érdemel(ne), és róla – mindenkinek – illene hitelesebben beszélni.

Szakály Sándor

*

Örömmel vettem Szakály Sándor reflexióját, habár őszintén szólva meglep, hogy „számárságnak” titulálja

írásomat, és így közvetve Cziffra György saját visszaemlékezéseit is. Cziffra memoárja 1977-ben franciául jelent meg *Des canons et des fleurs* címmel, angolul 1996-ban *Cannons and Flowers* címen. Én az angol fordítást idézem, a memoár *Stalin Organs* című fejezetét. Szakály úr azt írja, hogy Cziffra „átszökött/átment/hadifogolyként került (?) a szovjet oldalra...”

Cziffra memoárjában azt írja, hogy nehezen tudott meggyőzni egy szovjet katonatisztet arról, hogy saját akaratából dezertált a magyar hadseregből, és a partizánok, akikkel először találkozott, nem hittek neki.

„I was just one poor deserter among many who had surrendered of their own accord, contrary to what the Partisans had said, his eyelids, hooded up till then, opened wide and there seemed to be a glimmer of compassion, almost of kindness, in his gaze.”

Szakály úr azt állítja, hogy magyar „Demokratikus Hadsereg” nem létezett. Mások szerint viszont létezett.

Cziffra azt írja, hogy a származási ország szerint újonnan alakult demokratikus hadseregben harcolt a Vörös Hadsereg „irányítása és baráti védelme” alatt. *„...will fight in the newly formed democratic armies of their countries of origin, under the guidance and benevolent protection of the great Red Army.”*

Szakály úr azt írja, hogy „senki sem hordott vörös csillagot...”.

Cziffra viszont azt írja: *„I was straightway issued with a brand-new uniform, boots, a machine gun, made in Russia with a magazine shaped like a Camembert cheese, spare ammunition and a combat helmet adorned with a large red star.”* Vagyis egy orosz gépfegyvert kapott, „amelyiknek a tára úgy nézett ki, mint egy Camembert sajt”, és egy „harci sisakot, amelyiket egy nagy Vörös Csillag díszített”.

Cziffra azt is írja, hogy torkában dobogott a szíve, az arcok megelevenedtek, reménnyel töltődtek meg, amikor megtudták, hogy a szovjetek oldalán harcolhatnak a fasiszták ellen... *„The final pronouncement fell like a condemnation. Hearts pounded and butterflies entered many a stomach. Yet for the first time in ages there was a spark of hope in every eye. All trace of apathy had gone from their faces and they looked alive and human once more. I was filled with happiness before even knowing whether my name was called...”* stb.

1945. március elején tisztként a szovjetekkel együtt harcolt a fronton a németek ellen, és annyira heves volt a német ellenállás, hogy úgy gondolta, a háború még sokáig eltart. *„I was given the same rank in the new army. Keeping the men in tip-top physical condition was the order of the day – I could not help smiling at the graciousness of the expression – until the Infantry received its required quota of heavy armoury, when we would return to the Front to fight alongside Red Army in a final large scale offensive which would finish off the Nazis, by then on their last legs. It was early in March, 1945 and the Germans put up such a dogged resistance that it was quite impossible to imagine the war could end soon.”*

Én csupán Cziffra saját memoárját idéztem cikkemben.

L. Gy.